

アイヌタイムズ

第 53 号

2011年9月30日(金) アイヌ語ペンクラブ

El AinuTimes n-ro 53 eldonita en la 30-a de septembro 2011
aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Hukusima-daiiti-genpatu

(La ajnua [t.e. aina] lingvo)

2011 pa 3 cup 11 to ta, *Sanriku* mosir repke ta sino yupke sirsimoye an kus, *Hukusima-Daiiti-Genpatu* or ta tunasno *unten* a=okere.

Orepunpe yan wa *denki* somo ek kus, *ponpu* a=eywanke eaykap kus ani sesek kaspā *gensiro* or wakka a=omare eaykap ruwe ne.

Newaanpe kusu, *kakunenryoubou* sino sesek wa ru wa *rosin-youyuu* an a ruwe ne.

Hine *suiso* an wa *gensiro-tateya* or ta *suiso-bakuhatu* an a ruwe ne.

Tateya ukaekone wa *housyasei-bussitu* an ruwe ne. Aep neya wakka neya poronno icakkere wa an.

Hukusima-ken or ta a=etoŷta *hamono-yasai* (hamu a=e kina) or wa *zanteikiseiti* akkari poro *housyasei-bussitu* a=pa ruwe ne.

Ora *Hukusima-ken* or wa 200 *kiro-meetoru* pakno an uske ta an *Toukyou* or un *Kanmatizyousuizyō* or ta *housyasei-youso* a=pa ruwe ne.

3 cup 15 to ta *monitaringu-posuto* sektor a=ye *souti* ani *taiki* or un *housyasen* a=piski kuni *Monbukagakusyō* or wa *Todouhuken*

Hukuŝima Unua Nuklea Centralo

(Esperanto)

En la 11-a de marto 2011 marmeze de la japana regino Sanriku okazis tre forta tertremo. Tial Hukuŝima Unua Nuklea Centralo estis urĝe haltigita.

La altega marondiĝo cunamo venis, kaj oni ne povis uzi la elektron. Tial oni ne povas uzi la pompilon, kaj oni ne povas enmeti akvon en vermegan atompilon.

Tial la nuklea brulaĵa stango estis tre vermega kaj solviĝis. Tiel la reaktora kerno fandiĝis.

Hidrogeno aperis kaj okazis hidrogena eksplodo en konstruaĵo de atompilo.

La konstruaĵo rompis kaj elŝutis radioaktivajn substancojn. Ili malpurigis kaj manĝon kaj akvon.

El la vegetalo plantita en la gubernio Hukuŝima troviĝas radioaktivaj substancoj enhavantaj radioaktivan valoran pli multe ol provizora regula valoro.

Troviĝas radioaktiva jodo en la akvopurigejo Kanmaĉi en Tokio situanta ĉirkaŭ 200km disde la gubernio Hukuŝima.

En la 15-a de marto la japana eduka kaj scianta ministerio ordonis la guberniojn, ke ili kalkulu radiojn aere en Radia Monitorada Stacio.

a=kaspaotte.

Sapporo maciya or un *Hokkaidoritu-eisei-kenkyuuzyo* or ta *housyasen* a=piski wa *Houmu-peezi* ka ta newaanpe a=nukarar ruwe ne.

Utyuu neya mosir neya aep neya hese neya oro wa 1 pa utur ta $2.4mSv$ pakno an *housyasen* a=kar kor oka=an.

Mosir or wa anakne 1 pa utur ta $0.48mSv$ pakno an *housyasen* a=kar kor oka=an.

Sino yupke sirsimoye an etoko ta *monitaringu-posuto* ani a=piski *housyasen* anakne mosir or wa an *housyasen* ne ruwe ne.

Aynumosir or ta sino yupke sirsimoye an okake ta *taiki* or un iyotta poro *housyasen* anakne *Izikan* utur ta $0.000045mSv$ pakno an ruwe ne.

1 pa utur ta newaanpe $0.39mSv$ pakno an ruwe ne.

Newaanpe $0.48mSv$ pakno an yayan *housyasen* upakno an.

Okake ta, kesto an kor *suidou* wakka neya apto wakka neya kanto or wa ran pana neya oro un *housyanou-noudo sokutei* a=ki wa *houmupeezi* ka ta newaanpe a=nukarar ruwe ne.

Germaniumu-handoutai-kensyutusouti sekora=ye p ani *housyasei-bussitu* (*housyanou* kor *bussitu*) a=piski kor *housyanou-noudo* a=eraman ruwe ne.

Arsuy, apto neya pana neya oro wano anakne *Hukusima-Daiiti-Genpatu* or wa ek *housyasei-bussitu* a=pa korka, sino pon ruwe ne.

4 cup 15 to ta *housyasei-youso* $2.6Bq/m^2$ pakno an wa *sesiumu-137* $2.3Bq/m^2$ pakno an ruwe ne.

Housyasei-bussitu or wa *housyasen* an kus *housyanou-noudo* or wa *housyasen-ryou* a=eraman ruwe ne.

Newaanpe 1 pa utur ta $0.000062mSv$ pakno an ruwe ne.

$2.4mSv$ pakno an yayan *housyasen* newaanpe toyakkari poro (*Aman-bai*) ruwe ne.

Ora atuy or un neya cep or un neya toy or un *housyanou-noudo sokutei* a=ki wa *houmupeezi* ka ta newaanpe a=nukarar ruwe ne.

5 cup 19 to ta *sirosake* sekora=ye cep a=koyki ruwe ne.

En Hokkajda Publika Sana Instituto en la urbo Sapporo oni kalkulu radiojn kaj publikigu ĝin en TTT-paĝo.

Ni ricevas $2.4mSv$ da radioj jare de kosmo, tero, manĝo, spirado kaj aliaj.

Oni ricevas $0.48mSv$ da radioj jare de tero.

La radiojn, kiu estis kalkulita en la Monitorada Stacio antaŭ la tertremo, estas devenanta en tero.

En la gubernio Hokkajdo ekde la tertremo la maksimumo de radioj aere estis $0.000045mSv$ hore.

Jare ĝi fariĝas $0.39mSv$.

Tio estas preskaŭ sama kiel normala radia kvanto - $0.48mSv$.

Poste ni mezuris ĉiutage radioaktivan koncentritecon de kvanakvo, pluvo, polvo falante malsupren kaj aliaj, kaj publikigu ĝin en TTT-paĝo.

Oni povas sciigi pri radioaktiva koncentriteco, kiam oni nombras radioaktiva materion per germania duonkonduktaĵa detektilo.

Iom en plovo aŭ polvo oni trovis radioaktivan materion de la atomcentro Hukuŝima-Daiiĉi, sed estas tre malgrandanombra.

En 2011/4/15 radioaktiva jodo aperis je $2.6Bq/m^2$ kaj cezio-137 aperis je $2.3Bq/m^2$ en la elfalaĵo.

Radioaktiva materio ellasas radiojn, tial oni povas kompreni radiadan dozon el radioaktiva koncentriteco.

La dozo de la taga akumulita elfalaĵo estas $0.000062mSv$.

La radiada dozo en ordinara natura medio estas ĉirkaŭ $2.4mSv$, tial tiu en ordinara natura medio estas kvardek-mil-obla ol en la elfalaĵo.

Kaj en maro aŭ en fiŝo aŭ en tero oni mezuras la radioaktivajn koncentritecojn, kaj vidigu tion en la retpaĝo.

En 2011/5/19 oni fiŝkaptis la salmon en Hokkajdo.

Newaanpe or un ponno *housyanou-noudo* an ruwe ne.

Sesiumu-137 43.24Bq/kg pakno an wa *sesiumu-134* 33.44Bq/kg pakno an ruwe ne.

Korka nep *sokuteiti* ne yakka *zantei-kiseiti* somo oika ruwe ne.

Housyasei-sesium (= *sesiumu137*+*sesiumu134*) kor *zantei-kiseiti* anakne 500Bq/kg ne ruwe ne.

Ora 1 cup utar ta apto wakka neya kanto or wa ran pana neya a=uwomare wa oro un *housyanou-noudo* *sokutei* a=ki wa *houmupeezi* ka ta newaanpe a=nukarar ruwe ne.

3 cup 1 to wano 4 cup 1 to pakno a=uwomare p or ta *Hukusima-Daiiti-Genpatu* or wa ek *housyanou* a=pa korka, sino pon ruwe ne.

Housyasei-youso 0.41Bq/m² pakno an ruwe ne. Newaanpe 1 pa utur ta 0.00000012mSv pakno an ruwe ne.

2.4mSv pakno an yayan *housyasen* newaanpe toyakkari poro (*2 senman-bai*) ruwe ne.

4 cup 1 to wano 5 cup 2 to pakno a=uwomare p or ta *Hukusima-Daiiti-Genpatu* or wa ek *housyanou* a=pa korka, pon ruwe ne.

Housyasei-youso 5.7Bq/m² pakno an wa *sesiumu-137* 5.7Bq/m² pakno an wa *sesiumu-134* 6.0Bq/m² pakno an ruwe ne.

Newaanpe 1 pa utur ta 0.0023mSv pakno an ruwe ne.

2.4mSv pakno an yayan *housyasen* newaanpe akkari poro (*sen-bai*) ruwe ne.

Tane *Hokkaidou* or ta *housyasei-bussitu* a=netopake wente p somo ne.

Kusu a=eramusinne yak pirka.

Korka cep neya apto wakka neya kanto or wa ran pana neya oro un *housyasei-bussitu* ponno a=pa kus, te wano *sokutei* a=ki kor oka=an yak pirka kuni ku=ramu.

<http://www.iph.pref.hokkaido.jp/>

http://www.iph.pref.hokkaido.jp/eiken_housyanou/eiken_housyanou.htm

<http://www.pref.hokkaido.lg.jp/sm/gat/tj/genshi.htm>

Ĝi enhavis iom radioaktivan koncentritecon.

Cezio-137 (Cs-137) aperis je 43.24Bq/kg kaj cezio-134 (Cs-134) aperis je 33.44Bq/kg.

Kaj ĉiuj mezuraj valoroj ne estas pli multe ol la provizora regula valoro.

La provizora regula valoro de radioaktivaj cezioj (= Cs-137 + Cs-134) estas 500Bq/kg.

Kaj monate oni akumulas la elfalaĵon (polvo, pluvo kaj aliaj), kaj mezuras la radioaktivajn koncentritecojn.

En akumulita elfalaĵo ekde 2011/3/11 ĝis 2011/4/1 troviĝas radioaktivaj materioj deveninta de la atomcentro Hukuŝima-Daiiĉi, sed iomete.

La radioaktiva jodo aperis je 0.41Bq/m².

La dozo pri tio jare estas 0.00000012mSv.

La radiada dozo en ordinara natura medio (ĉirkaŭ 2.4mSv) estas dudek-milion-obla ol en la elfalaĵo.

Ankaŭ en akumulita elfalaĵo ekde 2011/4/1 ĝis 2011/5/2 troviĝas radioaktivaj materioj deveninta de la atomcentro Hukuŝima-Daiiĉi, sed iom.

La radioaktiva jodo aperis je 5.7Bq/m², Cs-137 aperis je 5.7Bq/m² kaj Cs-134 aperis je 6.0Bq/m².

Tiuj totalaj dozoj jare estas 0.0023mSv.

La radiada dozo en ordinara natura medio (ĉirkaŭ 2.4mSv) estas mil-obla ol en la elfalaĵo.

Pro tio la radioaktivaj materioj en Hokkajdo ne efikis al malbonaj simptomoj pri homa sano.

Tial estas bone, ke vi trankvilu.

Sed en fiŝo aŭ en polvo aŭ en pluvo elfalita el ĉielo radioaktivaj materioj troviĝis iom, tial estas bone, ke oni daŭru mezuri.

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.
Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio),
2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.
La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.
(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,
Adreso: HAMADA Takaŝi
1-32-136, Tomioka, Otaru-ŝi, Hokkajdo,
e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),
TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.
e-poŝto: hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

- rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.
2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*
3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*
4. Verda litero estas Esperanta.